

Ympäristöministeriö

Viite Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 3.3.2010

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010-2017

Ympäristöministeriö on pyytänyt kunnilta lausuntoa hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010 – 2017.

Tampereen kaupunkiseudun ympäristöviranhaltijoiden aloitteesta järjestettiin 28.9.2007 Kangasalla kunnallinen jätevesiseminaari ympäristö- ja rakennusvalvonnan viranhaltijoille. Kolmen seminaarin ja usean tilapäisen työryhmän pohjalta muodostettu **Pirkanmaan kuntien yhteinen hajajätevesityöryhmä** (jäljempänä Pirkanmaan hajajätevesityöryhmä) seuraa ja kehittää hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa koko Pirkanmaalla. Työryhmässä on edustus kahdeksasta kunnasta (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Sastamala¹, Tampere, Valkeakoski², Vesilahti ja Virrat) sekä asiantuntijajäsen Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksestä.

Pirkanmaan hajajätevesityöryhmä katsoo, että uusi asetus on omiaan aiheuttamaan lisää hämmennystä haja-asutusalueiden asukkaiden keskuudessa ja lisää siten kuntien viranomaisten työmäärää.

Pirkanmaan hajajätevesityöryhmä katsoo, että asetusluonnoksen 2 §:n kohdassa 1) mainittu ikäraja rikkoo perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden periaatetta, asettaessaan asukkaat eriarvoiseen asemaan ilman laissa mainittua hyväksyttävää syytä. Perusteluiden mukaan pykälä on tarkoitettu antamaan neljän vuoden lisäajan joko parantamistoimenpiteiden toteuttamista tai poikkeuksen hakemista varten ja jakamaan parantamistoimenpiteistä syntyvää ruuhkaa ja poikkeushakemuksista kunnissa aiheutuvaa työtä useammalle vuodelle. Koska jätevesijärjestelmän parantamistoimenpiteet ovat vielä hanka-

¹ Sastamalan perusturvakuntayhtymä vastaa Sastamalan lisäksi myös Punkalaitumen, Kiikoisten ja Lavian ympäristönsuojelutehtävistä.

² Valkeakosken sosiaali- ja terveystalokunnan ympäristöjaosto vastaa Valkeakosken lisäksi myös Akaan, Kylmäkosken ja Urjalan ympäristönsuojelutehtävistä.

lampia yli 74 –vuotiaille, ei hajajätevesityöryhmä ymmärrä asetuksen valmistelijoiden tavoitteita. Pelkästään ruuhkan jakaminen ei puolestaan voi olla perustuslaissa tarkoitettu hyväksyttävä syy ikäsyrijntään edes määräaikaisessa asetuksessa.

Lykkäyksen myöntäminen vesihuollon kehittämissuunnitelman perusteella (2 § kohta 2) on niin ikään arveluttavaa, koska kehittämissuunnitelma ei ole kuntaa tai vesihuoltolaitoksia oikeudellisesti sitova asiakirja. Vesihuoltohankkeen ottaminen kunnan taloussuunnitelmaan vie hankkeen huomattavasti lähemmäs toteuttamista kuin maininta vesihuollon kehittämissuunnitelmassa, mutta taloussuunnitelmistakin ja jopa vuosittaisista talousarvioista hankkeita vedetään yli varsinkin kuntien nykyisessä taloustilanteessa. Ympäristönsuojelun 18 §:n mukaisten poikkeuksien käsittelyssä voidaan vesihuollon kehittämissuunnitelmaa samoin kuin kunnan taloussuunnitelmia käyttää osana perusteluita, mutta lykkäyksen myöntäminen kategorisesti kuntien - joskus taloudelliseen tilanteeseen nähden ylimitoitetuille - vesihuoltosuunnitelmille ei ole tarpeen, vaan on edellisen kohdan tapaan omiaan aiheuttamaan hämmennystä haja-asutusalueiden asukkaiden keskuudessa. Lykkäysperusteena käyttökelpoisin olisi kiinteistön kuuluminen vesihuoltolaitoksen vahvistettuun toiminta-alueeseen, jossa on määritelty aikataulu kiinteistön (alueen) liittämiseksi viemäriverkostoon. Kunnan viranomaiset ottavat kuitenkin tämän huomioon jo nykyisen lainsäädännön mukaista kohtuuttomuutta arvioitaessa.

Pirkanmaan hajajätevesityöryhmä katsookin, että nykyinen lainsäädäntö on riittävä haja-asutuksen jätevesiasetuksen toimeenpanemiseksi ja tukee ympäristöministeriön asettaman hajajätevesityöryhmän loppuraportissaan (YM 4/2010) sivulla 11 kohdassa 1 tekemää ehdotusta:

”Haja-asutuksen aiheuttamaa jätevesikuormituksen vähentämistä toteutetaan nykyisen lainsäädännön keinoin ja ohjeistusta kehittäen. Ympäristönsuojelulaki ja hajajätevesiasetus antavat mahdollisuudet kiinteistön kaikki olosuhteet huomioon ottavien tehostamistoimien toteuttamiselle siten, että ne eivät muodostu kiinteistöille kohtuuttomaksi”.

Loppuraportin liitteen 1 asetuksen toimeenpanon pääperiaatteissa todetaan mm. että

”Säännökset mahdollistavat toimeenpanon kohtuullisin kustannuksin kaikissa olosuhteissa”.

Saman liitteen lainsäädännön kehittämistä koskevassa osassakaan ei ole katsottu tarpeelliseksi ryhtyä laatimaan nyt lausunnon alla olevan kaltaista toimeenpanoasetusta. Edelleen ympäristöministeriön asettama työryhmä on todennut yhdeksi asetuksen toimeenpanon pääperiaatteeksi, että säädetyt käsittelyvaatimusten periaatteet ja toimeenpanon määräaika pysyvät. Työryhmän mukaan virheellisten tai harhaanjohtavien käsitysten aiheuttama epävarmuus asetuksen

toimeenpanoon liittyen on kyettävä poistamaan selkeällä tiedottamisella ja toimimalla yhteistyössä toimeenpanon onnistumisen kannalta tärkeiden tahojen kanssa.

Pirkanmaan hajajätevesityöryhmän mielestä mikään edellä kirjoitetusta ei puolla nyt lausunnolla olevan kaltaisen toimeenpanoasetuksen antamista.

Uuden toimeenpanoasetuksen sijaan ympäristöministeriön tulisi viipymättä ryhtyä asettamansa työryhmän loppuraportin mukaisesti kehittämään lisäohjeistusta koskien siirtymäajan loppupuolella kunnissa tapahtuvaa toimintaa. Erityisesti kunnissa kaivataan ohjeistusta lykkäyshakemusten ja -ilmoitusten käsittelyssä suoritettavaan kohtuuttomuuden arviointiin koskien esim. kiinteistön omistajien taloudellisia mahdollisuuksia saneerata kiinteistönsä jätevesijärjestelmää.

Pirkanmaan hajajätevesityöryhmä muistuttaa myös, että hajajätevesiasetus annettiin ensi sijassa vesiensuojelullisista syistä. Kuntien ympäristöviranomaisilla tämä seikka on selkeänä mielessä, mutta joiltakin tahoilta se lieenee jo unohtunut. Jotta jätevesiasetuksen toimeenpano kohtaisi parhaalla tavalla asetuksen tavoitteet, tulisi ministeriön panostaa voimakkaasti kiinteistökohtaiseen neuvontaan sekä haja-asutusalueiden asukkaiden motivointiin mm. edesauttamalla kotitalousvähennyksen laajentamista muuhunkin kuin kiinteistöllä tapahtuvaan suunnittelutyöhön. Onhan pätevän ja puolueettoman suunnittelijan käyttäminen onnistuneen jätevesisaneerauksen a ja o.

Pirkanmaan hajajätevesityöryhmä korostaa myös uusien jätevesijärjestelmien käytön valvonnan ja huoltotoimenpiteiden merkitystä kokonaisuuden kannalta. Jo nyt meillä on käytössä suuri määrä uusia laitepuhdistamoita, joiden käyttäminen ja huoltaminen on täysin lyöty laimin. Työryhmä ehdottaakin ministeriölle harkittavaksi esim. pakollisia huoltosopimuksia, joilla ulkoistettaisiin koko laitepuhdistamon käyttöhuolto.

Pirkanmaan kuntien hajajätevesityöryhmä toivoo, että myös ympäristöministeriö auttaisi toiminnallaan selkeyttämään hämmennystä kentällä, eikä loisi uusia, automaattisia lykkäysjärjestelmiä lisäämään ali-resurssoitujen kuntien viranomaisten taakkaa.

Pirkanmaan kuntien yhteisen hajajätevesityöryhmän puolesta

Raimo Tuohisaari
Puheenjohtaja

Ympäristönsuojelutarkastaja
Nokian kaupunki